

Tekijänoikeudet, lainaaminen ja
lähteiden merkitseminen
koulutyössä

Lainaaminen koulutyössä

Pääsääntöisesti tekstin, tiedon ja kuvien ja muun tekijänoikeuden alaisen materiaalin lainaaminen on sallittua koulutyössä.

Kuitenkin viitteellä on osoitettava alkuperäisen tiedon lähde. Näin osoitat mistä tieto on peräisin sekä kunnioitat alkuperäisen tekijän tekijänoikeutta.

Sallittua siis on (kunhan mainitset alkuperäislähteen):

- *Siteerata tekstiä.
- *Tehdä oma kuva alkuperäisen pohjalta.
- *Liittää kuvia osaksi omaa tuotosta.

Kiellettyä on mm.

- *Esittää toisen tuotos omanaan.
- *Jättää lähde mainitsematta.

Huomaathan kuitenkin:

*Viite on esitettävä vaikka lähde ei olisi tekijänoikeuden alainen.

*Musiikkia, elokuvia ja teatteria koskevat rajoittavammat tekijänoikeussäännöt kuin kuvia tai tekstiä.

*Jos olet epävarma tarvitaanko viite (esim. yleistietao lähenevässä tekstissä): liiallinen viittaaminen ei ole kuin korkeintaan tyylivirhe.

*Tekijänoikeussäännöt ovat monimutkaisia. Kysy siis tarvittaessa apua!

Miten lainaan toisen tekstiä?

1. Aineiston käyttö osana omaa tekstiä

Inside Out on elokuva, jossa tunteet saavat hahmon.

Elina Kervisen artikkelissa Tunteista syntyi hittianimaatio (Helsingin Sanomat 1.9.2015) kerrotaan, että elokuvan tarina sai alkunsa, kun ohjaaja Pete Docter alkoi pohtia tyttärensä kasvun aikana tapahtuneita mielialan muutoksia.

On helppo olla samaa mieltä siitä, että Inside Outissa yhdistyvät tiede ja viihde, kuten Kervinen kirjoittaa. **Viihteenkin on toimiakseen oltava uskottavaa, ja niinpä moniin elokuviin, tv-sarjoihin ja kirjoihin tehdään valtavat määrät taustatyötä. Historialliseen miljööseen, vaikkapa keskiajan Tallinnaan, sijoittuvat teokset halutaan tehdä mahdollisimman todenmukaisiksi,** Inside Outia varten taas on artikkelin mukaan tehty taustatyötä muun muassa psykologien ja neurologien kanssa.

--> Pitää erottaa, mikä on kenenkin sanomaa: **minun omaa kantaani,** toimittajan tai haastatellun.

--> Reilua, että lukija voi halutessaan tarkistaa, mitä, miten tai missä yhteydessä asia on sanottu alkuperäisessä tekstissä.

Aina mukaan:

Tekstin nimi: helpottaa sen löytämistä, kertoo usein näkökulman: Tunteista syntyi hittianimaatio.

Kirjoittaja: voi joskus paljastaa jo paljon vaikkapa asiantuntemuksesta tai asenteista.

Julkaisupaikka: maitojaterveys.fi , thl.fi ja vegaaniliitto.fi antavat maidon ravitsemuksellisesta merkityksestä aika erilaisen kuvan.

Ilmestymisaika: asiat voivat muuttua ja muuttuvatkin.

Tekstilaji: uutisen pitäisi olla uutinen, mainos taas saa valikoida, painottaa ja liioitella, kolumni kärjistää, blogi on mielipiteenilmaisua ja niin edelleen.

2. Esitelmissä ym.

Tässä tulee olemaan jatko-opinnoissa käytössä monta tapaa, esim. alasta riippuen. Perusidea aina sama:

Lähdeluettelo loppuun: Artikkelin nimi. Kirjoittaja (jos tiedossa), julkaisupaikka ja julkaisuaika.

esimerkiksi näin:

Lähteet:

Sara Forsberg loi uuden Star Warsin alien-kielen. Juha Typpö, www.hs.fi. Julkaistu 16.12.2015.

Tunteista syntyi hittianimaatio. Elina Kervinen, Helsingin Sanomat 1.9.2015.

fi.wikipedia.org/wiki/Inside_Out_-_mielen_sopukoissa. Luettu 2.4.2016. dome.fi/elokuvat/arvostelut/sympaattinen-inside-out-mielen-sopukoissa-levittaa-pessimistisyyden-ilosanomaa. Julkaistu 26.8.2015.

- Koko lista samalla tavalla.
- Aakkos- tai esiintymisjärjestys.
- Siistimpi, jos käsittelet alleviivaukset ym. merkit pois.